

INNHOOLD

Fra styret	1
Innhold	1
HELINOR	2
Forskning og utvikling	3
Helsedirektoratet	5
HLS ₁₉ undersøkelsen	5
Utlysninger.....	6
Nyttige publikasjoner	7
Kommende konferanser	8

FRA STYRET

Kjære nettverksmedlemmer!

Styret har gleden av å sende ut vårt aller første nyhetsbrev. Vi benytter denne anledningen til å introdusere oss selv og hvordan HELINOR er organisert.

Vårt ønske, som et forskningsnettverk for helsekompetanse, er å stimulere til forskning og formidle den nyeste kunnskapen innenfor fagfeltet. Målet er derfor å skape muligheter til og arenaer for å utveksle forskningserfaringer, idéer og ekspertise. Med dette nyhetsbrevet forsøker styret å oppdatere nettverket jevnlig med ny og relevant kunnskap, og hva som skjer innenfor fagfeltet.

Med ønske om en trivelig påsketid til alle!

Med vennlig hilsen
HELINOR-styret

HELINOR

Styrets sammensetning

Forskningsnettverk for helsekompetanse (HELINOR) ble etablert i slutten av 2021, og det ble valgt et styre for nettverket. Styret består av følgende personer:

- **Leder:** Kirsti Riiser, 1.amanuensis, OsloMet
- **Nestleder:** Linda Stein, 1.amanuensis, UiT
- **Nyhetsredaktør:** Christopher Le, PhD-stipendiat ved HINN og seniorrådgiver i Helsedirektoratet
- **PR/SoMe:** Gunhild Brørs (PhD-stipendiat, UiB), Heidi Holmen (1.am., OsloMet), Marianne Molin (1.am., OsloMet), Kirsti Riiser (1.am., OsloMet)
- **Arrangementskomité:** Hanne N. Bjørnsen (1.am., NTNU), Hanne S. Finbråten (1.am., HINN), Christopher Le (PhD-stipendiat, HINN), Kirsti Riiser (1.am., OsloMet), Linda Stein (1.am., UiT) med innspill fra resten av styrets medlemmer
- **Øvrige styremedlemmer:** Kristine M. Bratland (PhD-stipendiat, UiT), Kari Gire Dahl (PhD, OUS), Ingvild Badhwar Valen-Sendstad (PhD-stipendiat, UiO), Tone M. Norekvål (professor, HUS/UiB/HVL), Kristin Haraldstad (professor, UiA)

Hold av datoene

Neste nettverkssamling vil finne sted i Oslo, **24. – 25. oktober 2022** i OsloMet sine lokaler.

Nettverkets medlemmer oppfordres til å gi innspill til styret om saker som er relevante for nettverket. Innspill kan sendes til:

kiri@oslomet.no

HELINOR i sosiale medier

Du finner oss i en lukket facebook-gruppe [her](#). Meld deg inn for å få eller legge ut oppdateringer av relevans for nettverket!

På twitter finner du oss [her](#). Tagg oss gjerne dersom du f.eks. publiserer artikler, kronikker e.l. eller deltar på konferanser som omhandler helsekompetanse.

Deltakere ved nettverkssamlingen 2021, OsloMet
Foto: @HELINOR

FORSKNING OG UTVIKLING

Pilotprosjekt om helsekompetansevennlige organisasjoner

Helsedirektoratet, i samarbeid med Høgskolen i Innlandet og med involvering fra OsloMet, Universitetet i Oslo og Folkehelseinstituttet, er i gang med et pilotprosjekt om helsekompetansevennlige organisasjoner.

Dette pilotprosjektet har til hensikt å oversette instrumentet OHL-Hos fra engelsk til norsk, undersøke gjennomførbarheten (feasibility) for implementering av egenrapportering av standarder for helsekompetansevennlige organisasjoner, samt identifisere mulige hemmende og fremmende faktorer for en vellykket implementering av disse standardene.

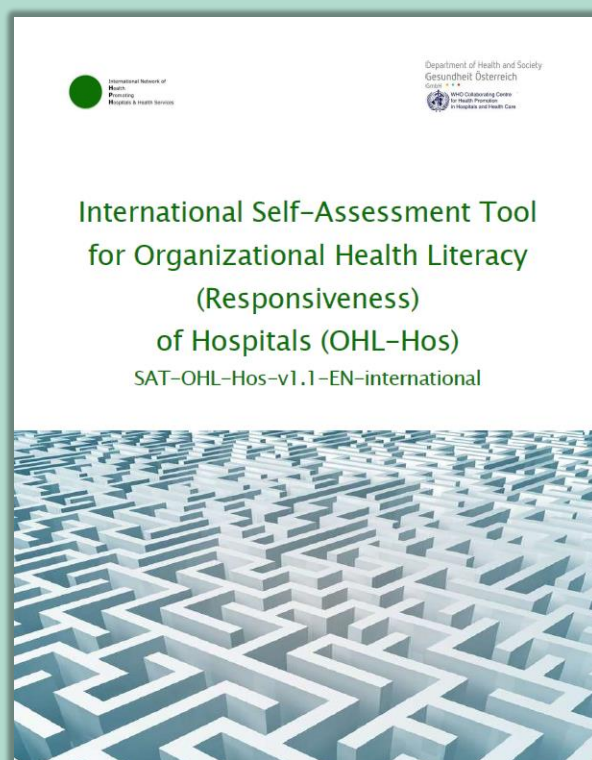
Instrumentet består av 8 standarder, operasjonalisert gjennom 23 delstandarder og 156 indikatorer. Instrumentet hjelper organisasjonen til å vurdere selv i hvilken grad den er helsekompetansevennlig.

Gjennom resultatene kan vi få kunnskap om mulige suksessfaktorer for implementeringen av OHL-Hos nasjonalt. Resultater fra denne kartleggingen kan videre danne grunnlag for å vurdere hvorvidt det er behov for å utvikle en nasjonal veileder for utvikling og implementering av helsekompetansevennlige organisasjoner, hvilket er oppgitt som et av tiltakene for realisering av Nasjonal helse- og sykehusplan.

Følgende institusjoner deltar i piloten:

- Skogli Helse og Rehabiliteringssenter
- FRAMBU kompetansesenter for sjeldne diagnoser
- Helseforetaket Unicare
- Sykehuset Innlandet HF
- Akershus universitetssykehus HF, AHUS

Pilotprosjektet er part i et internasjonalt forskningssamarbeid i M-POHL nettverket.

Utvikling av indikatorer (CHLA-Q) for å måle kritisk helsekompetanse blant elever i ungdomsskolen

[\[Full tekst – lenke til artikkel\]](#)

Skolen er en viktig arena for å fremme kritisk helsekompetanse hos ungdom. Kritisk helsekompetanse blir beskrevet som et unikt konstrukt bestående av tre domener: (A) evne til kritisk å vurdere informasjon om helse, (B) kunnskap om sosiale helsedeterminanter og (C) handlekompetanser for å påvirke determinanter for helse. Hovedmålet med denne studien var å utvikle skalaer innenfor hvert av de tre domene i en skolekontekst.

Utviklingsprosessen foregikk i to faser. Først utarbeidet vi en bank med indikatorer basert på de teoretiske domene, gjennomgang av andre relevante instrumenter og fokusgruppeintervjuer med elever. Representanter fra målgruppen og et ekspertutvalg vurderte indikatorenes forståelighet,

relevans og validitet. I fase to gjennomførte vi en pilottest på en ungdomsskole (N=114). Et subutvalg av deltakerne ble intervjuet i etterkant.

Psykometriske egenskaper ble undersøkt for hvert spørsmål og eksplorerende faktoranalyse ble brukt for å identifisere og forbedre skalaer innenfor hvert domene. Skala A og skala C viste god intern reliabilitet og var som forventet, korrelert med variablene generell helsekompetanse, helserelatert livskvalitet og subjektiv helse. Skala B hadde ikke tilfredsstillende reliabilitet, og vi fant ingen signifikant korrelasjon med de nevnte variablene. Basert på resultatene av analysene ble det gjort noen korrigeringer av skalaene. Den siste versjonen av CHLA-Q skal testes på nytt i et større utvalg.

HELSEDIREKTORATET

Temaside på Helsedirektoratet.no

Helsedirektoratet fikk i 2020 i oppdrag å operasjonalisere [Regjeringens strategi for å øke helsekompetansen i befolkningen \(2019-2023\)](#). Målet var at helsekompetanse i løpet av strategiperioden skulle være et in-korporert aspekt og tenkning i planlegging, utvikling, implementering og evaluering av helse- og omsorgstjenestene, samt folkehelsearbeidet, på alle tjeneste- og forvaltningsnivå.

Les mer om dette arbeidet på helsedirektoratets [temaside om helsekompetanse](#).

Webinar om helsekompetanse i regi av Helsedirektoratet

I forbindelse med operasjonaliseringen av [Regjeringens strategi for å øke helsekompetansen i befolkningen](#), arrangerte Helsedirektoratet sitt første nasjonale webinar om helsekompetanse.

Hanne N. Bjørnsen, HELINORs styremedlem, bidro med et innlegg om *helsekompetansens kraft i folkehelsearbeidet* med spesielt fokus på barn og unges psykiske helse.

Kristine Sørensen, leder av [International Health Literacy Association](#), var blant flere dyktige foredragsholdere.

Webinaret ble streamet, og opptaket er tilgjengelig på [Helsedirektoratets nettsider](#).

HLS₁₉ UNDERSØKELSEN

Action Network on Measuring Population and Organisational Health Literacy (M-POHL)

[M-POHL](#) videreførte sitt arbeid i 2022 med sikte på å gjennomføre fire hovedaktiviteter; 1) midlertidig videreføring av det internasjonale koordineringssenteret (ICC) for 2022, 2) følge opp og formidle resultater fra den internasjonale HLS₁₉ undersøkelsen, 3) gjennomføre et internasjonalt prosjekt om helsekompetansevennlige organisasjoner (organisational health literacy: OHL), og 4) forberede og planlegge den neste internasjonale HLS₂₄ undersøkelsen.

M-POHL nettverket vil blant annet vurdere et samarbeid med OECD i forbindelse med kunnskapsformidling fra HLS₁₉ og det videre arbeidet i konsortiet.

Tilgang til data fra HLS₁₉ undersøkelsen

Forskere kan etter hvert søke om tilgang til data fra HLS₁₉ undersøkelsen der den nasjonale forskergruppen studerte befolkningens selvrapporterte helsekompetanse på ulike felt som digital helsekompetanse, kompetanse i å navigere i helsevesenet, og ferdigheter i å kommunisere med helsepersonell. For mer informasjon om når og hvordan søke om slik tilgang, besøk OsloMet sin nettside for «[Befolkningens helsekompetanse](#)».

UTLYSNINGER

Forskningsmidler

Styret i Helse Sør-Øst har besluttet at en andel av de regionale forskningsmidlene skal utlyses for å styrke fire områder i den kommende [utlysningen av forskningsmidler i mai 2022](#).

Helsekompetanse er et av de områdene som er særskilt prioritert:

- studier av sammenhenger mellom helsekompetanse, mestring og kliniske utfallsmål
- studier av effekter av å styrke pasienter og/eller pårørendes helsekompetanse

Ledig stipendiatstilling

Ved Fakultet for helsevitenskap (HV) ved OsloMet, Institutt for fysioterapi er det ledig en stilling som brobyggerstipendiat over fire år. Brobyggersatsingen er et samarbeidsprosjekt med Universitetskommunen Oslo (Unikom) der hensikten er å bedre samarbeidet mellom forskning og utdanning ved OsloMet og kommunal praksis i bydelene med et mål om å bidra til å sikre relevant utdanning og nyttig forskning for kommunen. Det planlagte PhD-prosjektet omhandler helsekompetanse hos foreldre med innvandrerbakgrunn og er et samarbeid mellom OsloMet og Unikom-bydel Bjerke i Oslo.

Dette er en spennende mulighet til å bli med på et innovativt og viktig forskningsprosjekt. Del gjerne [lenken til utlysningen](#) med aktuelle kandidater.

NYTTIGE PUBLIKASJONER

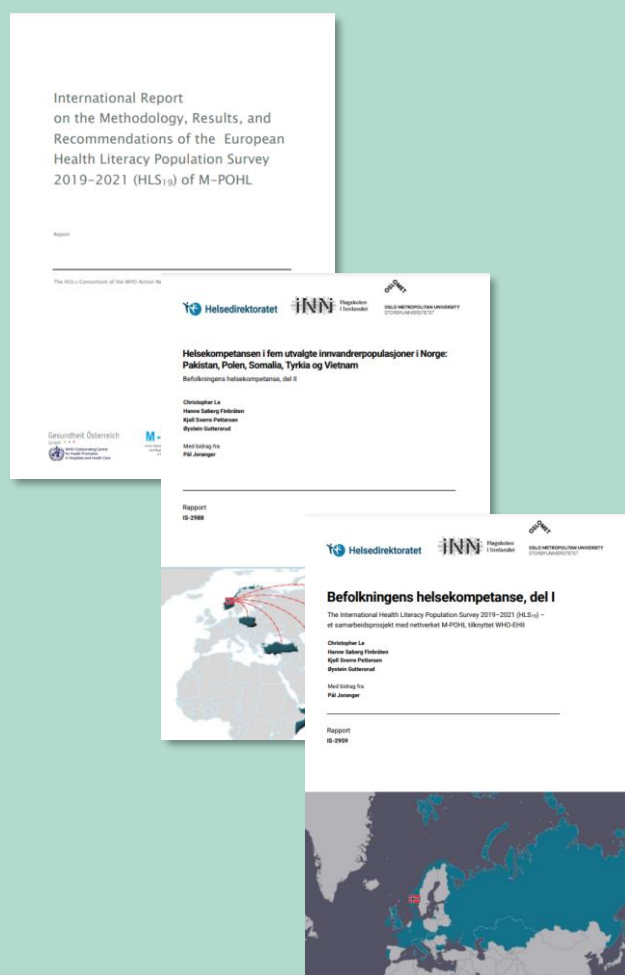
Urstad, K. H., Andersen, M. H., Larsen, M. H., Borge, C. R., Helseth, S., & Wahl, A. K. (2022). Definitions and measurement of health literacy in health and medicine research: a systematic review. *BMJ open*, 12(2). doi: <https://doi.org/10.1136/bmjopen-2021-056294>

Sørensen, K., Levin-Zamir, D., Duong, T. V., Okan, O., Brasil, V. V., & Nutbeam, D. (2021). Building health literacy system capacity: a framework for health literate systems. *Health Promotion International*, 36(Supplement_1), i13-i23. doi: <https://doi.org/10.1093/heapro/daab153>

The HLS19 Consortium of the WHO Action Network M-POHL (2021): [International Report on the Methodology, Results, and Recommendations of the European Health Literacy Population Survey 2019-2021 \(HLS19\) of M-POHL](#). Austrian National Public Health Institute, Vienna.

Le, C., Finbråten, H. S., Pettersen, K. S., Joranger, P., & Guttersrud, Ø. (2021). [Helsekompetansen i fem utvalgte innvanderpopulasjoner i Norge: Pakistan, Polen, Somalia, Tyrkia og Vietnam. Befolkningens helsekompetanse, del II](#). Rapport IS-2988. Helsedirektoratet.

Le, C., Finbråten, H. S., Pettersen, K. S., Joranger, P., & Guttersrud, Ø. (2021). [Befolkningens helsekompetanse, del I. The International Health Literacy Population Survey 2019–2021 \(HLS19\) – et samarbeidsprosjekt med nettverket M-POHL tilknyttet WHO-EHII](#). Rapport IS-2959. Helsedirektoratet.

KOMMENDE KONFERANSER

21st Virtual IHA conference, 10-12 May 2022. <https://hlc.iha4health.org/home>

24th IUHPE World Conference on Health Promotion, Montreal, 15-19 May 2022. <https://iuhpe2022.com/>

The 13th Nordic Public Health Conference, Reykjavik, Iceland, 28-30 June 2022. <https://ecpp2020.com/nphc/>

20th International Conference on Communication, Medicine, and Ethics (COMET), Hong Kong 13-15 July. <https://www.polyu.edu.hk/eng/event/COMET2022/CfPs>

International Conference on Communication in Healthcare 2022, Glasgow, Scotland from 5-9 September. <https://each.international/eachevents/conferences/icch-2022/>

29th International HPH Conference, Riva del Garda, Italy, October 17-19, 2022. <https://www.hphconferences.org/riva2022/>

Folkehelsekonferansen 2022, Hamar, Hotell Scandic, 17-19 oktober. <https://folkehelsekonferansen.no/>

8th AHILA International Health Literacy Conference, Changhua, Taiwan, Oct 27-29, 2022. https://ahila-asia.org/news_detail/145.htm

15th European Public Health Conference, Berlin, 9-12 November 2022, Abstract submission deadline 1st May 2022. <https://eph-conference.eu/index.php>

